

Žene u nogometu

Deranja, Mia

Undergraduate thesis / Završni rad

2022

Degree Grantor / Ustanova koja je dodijelila akademski / stručni stupanj: **University of Split, Faculty of Kinesiology / Sveučilište u Splitu, Kineziološki fakultet**

Permanent link / Trajna poveznica: <https://um.nsk.hr/um:nbn:hr:221:867221>

Rights / Prava: [In copyright](#)/[Zaštićeno autorskim pravom.](#)

Download date / Datum preuzimanja: **2024-07-11**

Repository / Repozitorij:

[Repository of Faculty of Kinesiology, University of Split](#)

UNIVERSITY OF SPLIT

SVEUČILIŠTE U SPLITU
KINEZIOLOŠKI FAKULTET

(Zavod za kineziologiju sportskih igara i teoriju sporta)

ŽENE U NOGOMETU
ZAVRŠNI RAD

Student:

Mia Deranja

Mentor:

Izv.prof.dr. sc. Goran Gabrilo

Split, 2022.

Sadržaj

1.	UVOD	1
1.1.	Sport i nogomet.....	1
1.2.	Neravnopravnost u sportu	2
1.2.1.	„ŽENSKI SPORTOVI“	3
1.2.2.	„MUŠKI SPORTOVI“	4
1.3.	Nogomet kao najpodcijenjeniji ženski sport	4
1.4.	Razvitak ženskog nogometa u hrvatskoj	6
2.	CILJ RADA.....	7
3.	RAZLIKE IZMEĐU MUŠKOG I ŽENSKOG NOGOMETA.....	7
3.1.	Morfologija	7
3.2.	Aerobni i anaerobni kapaciteti	10
3.3.	Mediji i marketing	12
3.4.	Financije.....	14
3.5.	Senzibilitet	15
4.	PREDRASUDE O HOMOSEKSUALNOSTI	17
5.	ZAKLJUČAK.....	19
6.	LITERATURA.....	20
7.	POPIS TABLICA	Pogreška! Knjižna oznaka nije definirana.
8.	POPIS GRAFIKONA	Pogreška! Knjižna oznaka nije definirana.

SAŽETAK

Neravnopravnost u sportu je zanimljiva tema o kojoj se u današnje vrijeme jako puno raspravlja. Status žena u sportu je poprilično zanemaren, jer zaista postoje sportovi koji se smatraju isključivo „muškim sportovima“. Možda najupečatljiviji primjer je nogomet, gdje žene nemaju ni približno sličan status kao muškarci. Cilj ovog rada je analizirati razlike između muškog i ženskog nogometa u sljedećim varijablama: morfologija, aerobni i anaerobni kapaciteti, mediji i marketing, financije i senzibilitet. Razmatrajući literaturu, vidljivo je kako u ženskom nogometu ne možemo postaviti antropometrijski model prema pozicijama u igri, što je slučaj kod muškog nogometa, gdje su jasno vidljive razlike u morfologiji ovisno o poziciji unutar momčadi. Nadalje, vezano uz funkcionalne sposobnosti, kod muškaraca uspjeh u nogometu predefiniiran je anaerobnim kapacitetima, dok kod žena dominira aerobna izdržljivost. Sama popularnost, te financije unutar istog sporta, a ovisno o spolu možda najbolje govori o tome kako se zapravo radi o različitom sportu. Ulaganja u muški nogomet su preko 100 puta veća nego li je to slučaj sa ženskim nogometom, a isto tako medijska popraćenost ženskog nogometa je znatno slabija. Istraživanja ukazuju kako žene znatno emotivnije prihvaćaju uspjeh odnosno neuspjeh u nogometu, u odnosu na muškarce u nogometu. Na samom kraju analizirana je literatura vezana uz predrasude o homoseksualnosti s kojima se susreću žene u nogometu. Nalazi ukazuju kako zaista postoji predrasuda o homoseksualnosti žena u nogometu, bez obzira što postoje istraživanja koja ukazuju da je homoseksualnost pojava koja zaista postoji u ženskom nogometu, ali ništa više nego u drugim sportovima. U svakom slučaju, potrebno je senzibilizirati javnost o ženama u nogometu, a isto tako poticati djevojčice da se uključuju u nogometni trenažni proces promocijom pozitivnih aspekata nogometne igre.

Ključne riječi: *razlike, sport, djevojčice*

ABSTRACT

Inequality in sports is an interesting topic which is often discussed. The status of women in sports is quite neglected, because there really are some sports which are considered as exclusively „male sports “. Football is perhaps the most prominent example, where women are barely appreciated compared to men and their status. The goal of this paper is to analyze the differences between women's and men's football considering the following variables: morphology, aerobic and anaerobic capacity, media and marketing, finance and sensibility. Examining the literature, one can see that it is not possible to set an anthropometric model based on the game position in women's football. On the contrary, this model is possible in men's football where the differences in morphology in regard to the playing position are clearly visible. Furthermore, regarding the functional abilities, anaerobic capacity is the variable which predetermines the success for male players. For female players, the aerobic capacity is prevailing and makes the difference. Perhaps the best indicator proving that this is a situation with two completely different sports depending on the gender might be the popularity and the finances. Investments in men's football are 100 times bigger than it is the case in women's football. Moreover, women's football gets significantly weaker media coverage. Studies show that women take the success and failure in football with considerably more emotion, compared to men. At the end there is an analysis of the literature regarding the prejudice about homosexuality which a lot of women footballers are faced with. The findings show that there really is a prejudice about this which assumes that women footballer are homosexual, despite the fact that there are studies which show that homosexuality occurs in women's football, but not more often than in other sports. In any case, it is much needed to sensitize the general public about women in football, and also to encourage girls to join the football training process by promoting the positive aspects of the sport.

Key words: *sex-differences, sport, girls*

1. UVOD

U današnje vrijeme nogomet ne prati samo muška populacija i nisu samo dječaci od malih nogu zaljubljeni ovim sportom, već se i djevojčice mogu vidjeti s loptom u „nogama“ što pokazuje i njihovu zaljubljenost u ovaj sport. Nogomet je postao najpopularniji sport ne samo prema obožavateljima već i prema treniranju ovog sporta, a osim velikom broja dječaka, povećava se i broj djevojčica (Pfister, Pope, 2018.) pa se dolazi do pitanja postoje li uopće muški i ženski sportovi. Nažalost, i dalje, sa zastarjelom populacijom u nekim sredinama, na nogomet se ne može gledati kao na ženski sport. Razlog tome su razne predrasude o nogometašicama koje dolaze još iz prošlosti (krive noge, muškast izgled, homoseksualnost i sl.)

Sve predrasude potječu još iz doba spolne nejednakosti. Ta je nejednakost stvarala veliki problem, ne samo u nogometu, već i ostalim zanimanjima pa i događanjima na kojima žene nisu smjele sudjelovati. „*Dok su muškarci bili slobodni građani i sudjelovali u raznim natjecanjima, žene nisu smjele biti ni promatrači.*“ (Crnković i Tančik, 2019.).

Ženski nogomet i dalje je u sporoj fazi razvoja. Dok muške seniorske ekipe u poznatim klubovima privlače mnoštvo obožavatelja te su, moglo bi se reći, „božanstva“ u svojim gradovima, nogometašice nitko ne prepoznaje. Iako se sve više razvija i sve više djevojčica od malena želi igrati nogomet, to je i dalje najpodcjenjeniji ženski sport. Jako je puno razlika koje dijele, tj. razlikuju muški nogomet od ženskog. Iako neke neprimjetne ili nekima nebitne, postoje i neke razlike koje sprječavaju ženski nogomet da dođe nadomak muškog. Mnoštvo stvari je puno lošije i manje cijenjeno nego kod muških kolega na koje se gleda kao na „legende“, bar one nogometaše koji igraju na profesionalnoj razini.

1.1. Sport i nogomet

Nogomet, kao sport i kao najvažnija sporedna stvar na svijetu, sve više budi zainteresiranost diljem cijeloga svijeta. Promoviran televizijom, novinskim člancima, društvenim mrežama i ostalim medijima, nogomet se promiče u nešto više od sporta. Riječ nogomet dolazi iz Engleske sredinom 14. stoljeća kako bi opisala igru koja se ne igra nogama već nogom. To potvrđuje i da se tamo i razvio prvi prepoznatljivi nogomet. (Orejan, 1956.).

Prva nogometna utakmica odigrana je 1860. između Princeton i Rutgers sveučilišta, a igrala se na velikom igralištu s 25 igrača s obje strane. (W. J. Murray, B. Murray)

Nogomet se tako počeo širiti po engleskim školama, gdje je svaka škola osnovala svoj nogometni klub. Klubovi nisu bili na profesionalnoj razini sve dok se biznismeni nisu krenuli uključivati kada su shvatili da publika želi gledati nogometne utakmice pa su tako krenuli i naplaćivati ulaznice. I tako se malo po malo nogomet krenuo širiti po cijelom britanskom otoku. (G. Gabrilo, 2012.)

Wilson (2022.) o nogometu priča na način da tvrdi kako je jedna jednostavna igra postala globalni fenomen koji je prešao u nešto više od 11 na 11 subotom ili nedjeljom popodne. Nogomet, najpopularniji je sport današnjice koji privlači mnoštvo obožavatelja koji ne samo da prate svoj klub već i žive za njega.

Danas je nogomet na jako visokoj razini i troše se ogromne cifre na dovođenje igrača i razvitak najboljih klubova u Europi i šire. Prema Ishola kako navodi za Top soccer blog (2022.) *najveći budžet od europskih nogometnih klubova ima PSG s 256.000.000,00 funti, a slijede ga Real Madrid sa 242.000.000,00 funte i Manchester United sa 201.000.000,00 funti.*

Klubovi se mogu učinkovitije promovirati izlaganjem raznih proizvoda i sponzorstvom što donosi prihode veće od same razine izvedbe nogometaša. (Leach i Szymanski, 2015.) Sponzorstvo je zaduženo za izlaganje marketinških poruka koje nesvjesno navode obožavatelje na kupnju brendova.

1.2. Neravnopravnost u sportu

Hanson V. (2012.) ističe kako je žensko tijelo spremno na sve kao i muško, ali nažalost to se ne promatra na taj način. Žene su prikazane u znatno manjem svjetlu od muškaraca, određene su svojim tijelom i ljepotom umjesto svojim uspjehom u sportu.

Dalje dodaje da se muškarce na terenu uvijek gledalo kao prikaz sportskog tipa, dok se na sportašice uvijek gledalo kao predmet seksipila. Nadalje dodaje, da su sportaši medijski predstavljeni u smislu njihove mišićavosti i superiornosti, a uspjesi sportašica se zanemaruju i naglašava se kako su one prije svega žene.

Prema mišljenju autorice, postoje razlike kako se na sport gleda danas i prije dvadesetak godina. Mnoga sportska natjecanja koja postoje i danas, a datiraju još od davnina, u potpunosti su isključivala žene. Jedno od najvećih i najpoznatijih natjecanja su Olimpijske igre koje su pravi primjer nesudjelovanja žena. Prvi put su stupile na scenu 1900. godine natjecajući se u tenisu i golfu te u mješovitom timu s muškarcima u konjičkim sportovima i jedrenju. (Z. Jajčević, 2010.)

Kako iznosi Megan Mcsweeney za Sail magazine (2022.) prva žena koja se natjecala na Olimpijskim igrama u Parizu 1900. godine bila je Hélène de Pourtalès koja je i osvojila prvu medalju u mješovitom jedriličarskom timu. Jajčević (2010.) nam tako dalje navodi kako se nakon olimpijskog kongresa 1974. godine donijela odluka o potpunom sudjelovanju žena na OI pa su se polako počeli uključivati svi sportovi u natjecanje i u ženskoj konkurenciji.

Neravnopravnost je jako vidljiva i u medijima. Dok se s velikim postotkom i velikom zainteresiranošću prate muški sudionici u sportu, društvene mreže, novine i ostali mediji jako malo objavljuju uspjehe ženskih sudionica koji su ponekad i važniji od muških. Žene se ne predstavljaju puno u medijima sve dok ne iskoriste svoje tijelo, a ako je na slici i prikazan njihov uspjeh u sportu, on se ne naglašava, već je istaknut njihov fizički izgled. (Trolan, 2013.) Nešto više o medijskoj zastupljenosti žena u sportu, objasnit ćemo na primjeru ženskog nogometa u nekom od sljedećih poglavlja.

1.2.1. „ŽENSKI SPORTOVI“

Najčešći razlog podjele sportova na muške i ženske proizlazi iz morfoloških karakteristika. Andreoli (2019.) nam to objašnjava na primjeru plesa, u kojem njegova tjelesna estetika prikazuje prirodnu suštinu žene, a s druge strane se čini neprimjerenim za prikazivanje muškosti. Tako i N. Leong (2018.) kao primjer navodi gimnastiku gdje se svi akrobatski elementi ocjenjuju jednako za muškarce i žene, ali se ženama gleda njihova estetičnost, a muškarcima snaga i mišićavost. Iz tog se razloga, estetski sportovi, poput gimnastike i baleta, smatraju „ženskima“. Iako u manjini, i muškarci se u „ženskim sportovima“ susreću s brojnim kritikama. Bitnu razliku možemo osjetiti, primjerice, u plesu koji pokriva mnoštvo stilova. Kada se muškarac bavi plesom, uglavnom se odmah stvaraju predrasude i stereotipi, bez obzira bio to balet ili hip-hop. „*Međutim, temeljni izvor suvremene predrasude asocijacija je između muških plesača i homoseksualizma.*“ (Burt,2007.

i 2001. prema Katarinčić,2013.) Pa tako Jakubowska i Byczkowska-Owczarek (2018.) navode kako se s problemima susreću i suci za koje se čim izađu u baletnu dvoranu govori da su homoseksualne orijentacije. Suočavajući se s takvim komentarima, mnogi talentirani plesači ili gimnastičari odustaju od plesa iako se u njemu pronalaze i u mogućnosti su postati profesionalcima.

1.2.2. „MUŠKI SPORTOVI“

„Zbog prevladavanja viđenja žena kao slabijih i krhkijih bića koje bavljenje fizičkim aktivnostima, kao i sportom, može onemogućiti u njihovoj „najvažnijoj“, reproduktivnoj ulozi, za njih su u početcima rezervirani „nježniji“ sportovi.“ (Bartoluci, Baršić 2020.) Kao što je već navedeno, žene se više povezuju s estetskim sportovima, a kada se bave sportovima poput nogometa i dizanja utega, susreću se s mnoštvom negativnih komentara. Jednako kao i za balet Jakubowska i Byczkowska-Owczarek (2018.) dodaju da se sa sličnim negativnim komentarima susreću i ženske nogometne trenerice i sutkinje. U modernom je svijetu dopušteno bavljenje bilo kojim sportom bez obzira na spol. Najveći problem stvaraju negativni komentari i dobacivanja s kojima se susreću djevojke koje se, primjerice, bave nogometom. Od malih nogu, veliki utjecaj na djevojčice imaju roditelji. Neki roditelji ne žele da njihova kćer trenira nogomet jer bi mogla biti „muškobanjasta“. *„Unatoč mnogobrojnim preprekama, poteškoćama koje su bile stavljene pred ženski nogomet te zahvaljujući ne samo upornosti samih nogometašica, već i svih onih koju su njih podupirali u nastojanju da se održe, ženski nogomet nije nestao sa scene. Ne samo da nisu uspjeli izbrisati ženski nogomet sa športske scene, već su učvrstili nastojanja da se on održi i razvija.“* (Kraljić, 2014) Zbog čega i kako napreduje ženski nogomet te kako ga u mnogim segmentima uspoređujemo s muškim biti će napisano u sljedećim poglavljima.

1.3. Nogomet kao najpodcijenjeniji ženski sport

Zašto djevojke ne smiju igrati nogomet?

Već od malena djevojčice koje vole ovaj sport susreću se s diskriminacijom i pitaju se zašto one ne mogu igrati na natjecanjima s muškima ili slično. Nažalost, u manjim sredinama

to je i dalje tako jer djevojčice nemaju pristup nogometu, jer ne postoje ženski nogometni klubovi. Dijele ih kilometri i kilometri od prvog kluba gdje bi mogle trenirati i natjecati se. Zbog toga se puno djevojčica odlučuje na razne druge sportove koji su dostupni u njihovoj sredini. Obično je to nogomet za dječake, a odbojka za djevojčice. Moglo bi se reći da su tada djevojčice, čiji roditelji nisu u mogućnosti voditi ih u obližnje veće gradove, „osuđene“ trenirati odbojku.

Iako nema empirijskih nalaza, prema iskustvu autorice, uključivanje djevojčica u nogomet proizlazi iz obiteljske tradicije, gdje su muškarci igrali nogomet, te je jako bitna potpora muške strane obitelji (otac/brat). Također, puno njih se rodi u sredini gdje na igralištima prevladavaju dječaci i gdje je nogomet glavna tema. S vremenom se, u takvim sredinama, djevojčice krenu isticati među dječacima i često možemo vidjeti kako je ona kapetanica muške ekipe u mlađim kategorijama ili standardna igračica među prvom postavom. Prema članku broj 1, HNS-ova Pravilnika o izmjeni Pravilnika o statusu igrača i registracijama (2022.) *igračice na području županijskog nogometnog saveza, na čijem području imaju prebivalište ili boravište mogu igrati za mušku ekipu ako nisu starije od 15 godina i ako taj nogometni klub nema žensku ekipu.* Dok se nekima ne sviđa ta ideja da djevojčica igra s dečkima, ipak se nađe nekolicina kojima je to simpatično. Velika prednost uključivanja djevojčica u treninge s dečkima u manjim sredinama je mogućnost lakšeg pronalaska talentiranih nogometašica od strane ženskih nogometnih klubova koji pokušavaju priključiti što više djevojčica u svoje nogometne škole.

Jako zanimljiv podatak je kako pišu Brady i Banu Khan (2002.) da se u Keniji nekoliko godina nakon dječaka i djevojčice uključilo u program MYSA (Mathare youth sports association) od 1992. gdje djeca uz još mnoštvo programa imaju organiziranu nogometnu ligu. Organizacija je krenula s desetak djevojčica koje su kasnije pozivale i priključivale ostale prijateljice u svoju ekipu.

Također, uključivanje roditelja u sport može biti dobra, ali i kobna jer kako navode Knight, Berrow i Harwood (2017.) roditelji ponekad preusmjeravaju svoje želje na dijete pa je zbog toga prvo bitno razumjeti roditelje i biti upoznat s njihovim prijašnjim iskustvima i pozadinom njihovih ambicija zbog kojih djeca ispaštaju.

Dečki koji se u svojoj ekipi susretnu s djevojčicom u početku su, većinom, prekritični prema njoj. Ne žele je u svojoj ekipi i odmah stvaraju brojne predrasude. S vremenom dolazi do prihvaćanja, kako od strane muških suigrača tako i od strane publike, obitelji, škole i drugih.

Vidljivi su izuzetno bitni pomaci za razvitak ženskog nogometa. „Oni su vrlo spori, a predrasude se mijenjaju tek kada se na nogometnom, „svom“ terenu, muškarci susretnu s nogometašicama i „iz prvog reda“ uvjere se u njihovo sportsko umijeće.“ (Bartoluci, Baršić, 2020.)

1.4. Razvitak ženskog nogometa u hrvatskoj

„Pod izgovorom zaštite žena, napose njezina reproduktivnoga zdravlja, nastojalo se ženu zadržati u privatnoj sferi dozvoljavajući joj prikladne, „ženstvenije“ sportove poput lake atletike, gimnastike, plivanja, jahanja ili klizanja.“ (Bartoluci, Baršić, 2020:100) Iako se o ovome kao i svugdje razglabalo, ženski nogomet se razvio i u Hrvatskoj, tj. bivšoj Jugoslaviji.

Razvio se 20-ak godina nakon prvotnog nastanka u Velikoj Britaniji (nakon Prvog svjetskog rata). U Hrvatskoj se to dogodilo na način da su radnice Borovo tvornice u Vukovaru prve počele igrati nogomet i formirale prvu žensku ekipu. Naravno, na sve se to gledalo s velikim predrasudama, ali ipak možemo reći da je taj događaj od iznimne važnosti za nastanak dobre podloge za današnje stanje u ženskom nogometu u Hrvatskoj.

Zašto i danas stanje u Hrvatskoj ne možemo ni približno povezati s nekim drugim europskim zemljama (Njemačka, Engleska, i slične velike nogometne zemlje), a pogotovo sa Sjevernom i Južnom Amerikom?

Puno se odgovora pridodaje ovom pitanju, ali bez obzira na to što je jedno od opravdanja i veličina naše Zemlje u odnosu na ostale, treba se zapitati može li nogometni savez to promijeniti i pružiti nešto više nogometašicama u Hrvatskoj. Nitko ne zahtjeva, a niti očekuje da se dođe na jednaki nivo (iako se može) kao u navedenim zemljama, ali se može, bar približno, hrvatskim nogometašicama pružiti nešto više i ozbiljnije.

Možemo se dotaknuti Prve hrvatske ženske nogometne lige gdje većinom igračice, što se tiče financijske moći, igraju za „sitniš“ iako se nalaze u najvećem rangu natjecanja u našoj državi. Promjene se vide, ali i dalje se u Hrvatskoj ne može živjeti od ženskog nogometa.

Iz godine u godinu liga postaje zahtjevnija pa se samim time od nogometašica očekuje da izvršavaju obveze prema klubu iako su nekada opsežnije od primarnih (škola, fakultet, posao i slično). Igračice su podložne ozbiljnijim režimima rada i već nekoliko godina bavljenje ovim

sportom u Hrvatskoj, zapravo postaje posao. Unatoč tome, i dalje ih se ne cijeni i nisu bitne kao njihovi muški kolege. „*Takva marginalizacija i nedostatak pokrivanja ženskog nogometa možda sprječava ljubitelje sporta da razviju zanimanje za njega i prilagode pripadnost navijača ženskih nogometnih timova i igračica.*“ (Krišto, K., 2022).

2. CILJ RADA

Cilj ovog rada je analizirati razlike između muškog i ženskog nogometa u sljedećim varijablama: morfologija, aerobni i anaerobni kapaciteti, mediji i marketing, financije i senzibilitet.

Na samom kraju prema želji i iskustvu autorice analizirati će se predrasude o homoseksualnosti s kojima se susreću žene u nogometu, bile one takve orijentacije ili ne.

3. RAZLIKE IZMEĐU MUŠKOG I ŽENSKOG NOGOMETA

Koga više zanima ženski nogomet, može gotovo već vizualno uočiti razlike uspoređujući ga s muškim. Na prvu, to je isti sport, ali pravi primjer su treneri koji se okušaju i u muškom i u ženskom nogometu pa se ne snađu u oba jednako. Pojedininim muškim trenerima teško je razumjeti žene, pa im to stvara problem u postavljanju nogometne strategije i razvoju igračica. Kako bi se lakše naviknuli na ženske „probleme“ i kako bi treniranje žena postalo uspješnije, potrebno je poznavati komponente koje ih čine različitima od muškaraca u ovom sportu.

3.1. Morfologija

Pomisao da žena igra nogomet povezuje se s jakim nogama i muškastim izgledom. U profesionalnom ženskom nogometu zaista se može uočiti blaga povezanost u izgledu nogometašica. One su prepoznatljive po obliku nogu ili po hodu, ali u amaterskom nogometu te se karakteristike ne moraju očitovati. U amaterskom nogometu često vidimo i neki pokušaj

imitacije, tj. djevojčice znaju kako profesionalne nogometašice izgledaju ili hodaju pa i one krenu s takvim načinom hoda i slično.

Razlike među sportašicama iz raznih sportova su često vidljive pa se tako prema navedenim karakteristikama i nogometašica može prepoznati. U mnogim sportovima možemo prepoznati po morfologiji i koju poziciju netko igra. Kao što navode Gusic i sur. (2017.) profesionalni igrači uz svu svoju motoričku i funkcionalnu pripremljenost moraju biti i morfološki pripremljeni prema svojim pozicijama koje se razlikuju gotovo u svakom sportu. Pa tako Bell i Rhodes (1975.) objašnjavaju da su u nogometu golmani viši i da imaju duže ruke te isto tako da su centralni, obrambeni igrači puno viši i širi od veznih igrača u području nadlaktice i natkoljenice što ih čini snažnijima. To nije pravilo, ali može se uzeti kao osnovna raspodjela prema pozicijama. Primjer mjerenja osnovnih morfoloških karakteristika nogometaša i nogometašica i podjelu prema pozicijama možemo vidjeti u sljedećim tablicama.

Tablica 1. Prosječne vrijednosti morfoloških karakteristika nogometašica prema pozicijama u igri (Babogredac, 2015. prema Sporiš i sur., 2007)

	Golmani	Napadači	Vezni	Obrambeni
Masa tijela (kg)	64.4	63.6	56.0	56.3
Visina tijela (cm)	172.5	165.0	164.0	165.8
Postotak masnog tkiva (%)	13.7	14.3	12.6	16.8
Nemasna masa (kg)	47.6	50.6	48.3	51.7
Dužina noge (cm)	100.1	93.2	92.6	93.8
Dužina ruke(cm)	74.6	71.4	70.7	70.6
Širina ramena (cm)	38.9	37.0	35.1	36.4
Širina zdjelice (cm)	29.5	27.8	28.1	27.8
Širina lakta (cm)	6.6	5.8	5.5	5.7
Širina koljena (cm)	9.1	9.0	8.9	8.8
Opseg nadlaktice (cm)	28.0	27.5	25.2	25.6
Opseg podlaktice (cm)	23.2	23.0	22.8	22.9
Opseg natkoljenice(cm)	59.0	57.0	55.5	55.1
Opseg potkoljenice(cm)	34.3	35.8	35.9	35.8

Tablica 2. Prosječne vrijednosti morfoloških karakteristika nogometaša prema pozicijama u igri (J. Babogredac 2013. prema Matković i sur. 2003.)

	Vratar	Napadač	Vezni	Obrambeni
Masa tijela (kg)	80.1	76.8	76.1	79.1
Visina tijela (cm)	182.1	179.2	179.6	182.2
(%) masnog tkiva	20.2	15.0	14.4	13.9
Bezmasna masa (kg)	64.0	66.9	65.4	68.3
Dužina noge (cm)	104.3	100.4	101.4	102.7
Dužina ruke (cm)	79.2	77.6	77.7	78.6
Biakromijalni raspon (cm)	43.2	41.5	41.8	42.6
Ikristalni raspon(cm)	28.5	28.3	28.9	28.9
Dijametar lakta (cm)	7.2	6.9	7.2	7.3
Dijametar koljena (cm)	9.9	9.8	10.1	10.0
Opseg nadlaktice (cm)	30.0	29.9	28.9	29.0
Opseg podlaktice (cm)	26.9	26.6	26.2	26.4
Opseg natkoljenice (cm)	57.7	58.9	57.3	57.6
Opseg potkoljenice (cm)	38.4	39.0	38.7	39.2

Svi ovi podaci prikazuju prosječne vrijednosti, ali naravno postoje i izuzetci. Razlike prema pozicijama su uočljivije kod nogometaša gdje se visina uvelike razlikuje između golmana i obrambenih igrača od veznih i napadača.

S druge strane, kod žena. razliku u morfologiji prema pozicijama u igri istražio je G. Sporiš i sur. (2007.) koji je testirao 24 nogometašice, članice hrvatskih ženskih nogometnih klubova koji se natječu u Prvoj hrvatskoj ženskoj nogometnoj ligi. Došao je do zaključka da nema prevelike razlike u morfologiji među pozicijama u igri, ali se svakako ističu golmani koji su uglavnom veći bar par centimetara od ostalih igrača. Također, utvrđeno je da su hrvatske nogometašice slične onima iz europskih elitnih klubova pa tako možemo reći da ne odskaču, nego da ulaze u svjetski prosjek morfoloških karakteristika nogometašica.

Prema istraživanju McCaskie, Sim, Newton, Heasman, Rogalski i Hart (2022.) gdje se morfološki uspoređivao donji dio tijela između australskih nogometaša i nogometašica, utvrdilo se da se najviše razlike vidi u koštanom tkivu. Kod nogometaša, kosti su veće i čvršće nego kod nogometašica.

RASPRAVA

Pregledom ovih tablica u koje su zapisani rezultati dvaju mjerenja možemo vidjeti da se zaista u ženskom nogometu ne može raspoznati tko igra koju poziciju. S jedne strane, veliku ulogu u tome igra znatno manji izbor igračica nego u muškom nogometu gdje se napravi selekcija pa za svaku poziciju imamo po dvije-tri zamjene. U ženskom se nogometu često dogodi da su djevojčice već od malih nogu naučene igrati više pozicija. Jednako tako i u seniorskim ženskim sastavima može se vidjeti kako jedna igračica igra i bočnog, krilnog igrača, ali i stopera. To stvara zapravo veliki problem najviše zbog same igre te igračice koja jednostavno ne može ispuniti sve zahtjeve igrajući na tri pozicije. S druge strane Rađa, A. (2016.) temeljem svojeg istraživanja nam također objašnjava veću razliku prema pozicijama u muškom nogometu. Navodi kako treneri od malena većinom vrednuju visinu i fizičku moć za biranje stopera dok se za vezne igrače više biraju dječaci s nižim težištem. Ako se odmaknemo od same razlike među nogometašicama već se okrenemo prema sportašicama koje dolaze iz ostalih sportova, tu već možemo vidjeti razliku i prepoznati nogometašicu. Naravno, i to nije pravilo, ali se nogometašica može prepoznati po građi tijela ili hodu.

3.2. Aerobni i anaerobni kapaciteti

Profesionalni igrači moraju biti spremni odigrati cijelu utakmicu na visokom nivou inteziteta. (Helgerud, Engen, Wisloff i Hoff, 2001) No, bez obzira koliko je minuta neki igrač u igri, potrebno se maksimalno iskazati. Pod pojmom izdržljivosti, zanemaruju se svi tehnički, taktički i ostali segmenti, a naglasak se stavlja na trkački, odnosno kondicijski dio. Nadalje, Helgerud i suradnici (2001.) ističu kako je VO_2max (maksimalni primitak kisika) najvažniji element, a slijede ga anaerobni prag i ekonomičnost trčanja. Ponekad je anaerobni prag, veći prediktor uspješnosti jer što igrač kasnije dođe do anaerobnog praga može više izdržati igrajući na visokom intezitetu bez nakupljanja laktata.

Škaro (2021.) dodaje kako se temeljem istraživanja dokazalo da vrhunski nogometaši imaju veću sposobnost ponavljanja sprintova od fizički neaktivnih osoba, trkača na srednje i duge pruge i rekreativnih nogometaša

Prema istraživanju Kolić i sur. (2012.) na trkačicama koje su provodile testiranje na pokretnom sagu, došlo se do zaključka da žene imaju manji respiratorni kvocijent od

muškaraca, a to se pridodaje većoj razini estrogena zbog kojeg žene više iskorištavaju masti pri opterećenju. Aerobna izdržljivost povlači za sobom i ostale segmente. Cilj kondicijskog treninga je pogađati fiziološke mehanizme kako bi spriječili umor tijekom utakmice. Boljom istreniranosti otpornosti na umor igrači će moći iskoristiti svoje tehničko i taktičko znanje tijekom cijele utakmice, a pogotovo tijekom kritičnih perioda. (Mohr, Iaia, 2014)

U ženskom nogometu tempo igre je sporiji, time je intezitet manji, ali dovoljno intezivan s obzirom na izdržljivost žena. Sekulić i sur. (2013.) testirali su tako muškarce i žene u pet testova agilnosti i dokazali da su muškarci u svim testovima bolji. Time se može zaključiti zbog čega je muški nogomet brži, a samim time i intezivniji. Klubovi koji igraju na profesionalnoj razini zahtijevaju veću spremnost, ali i amaterski klubovi aerobnu izdržljivost gledaju kao najznačajniju komponentu.

RASPRAVA

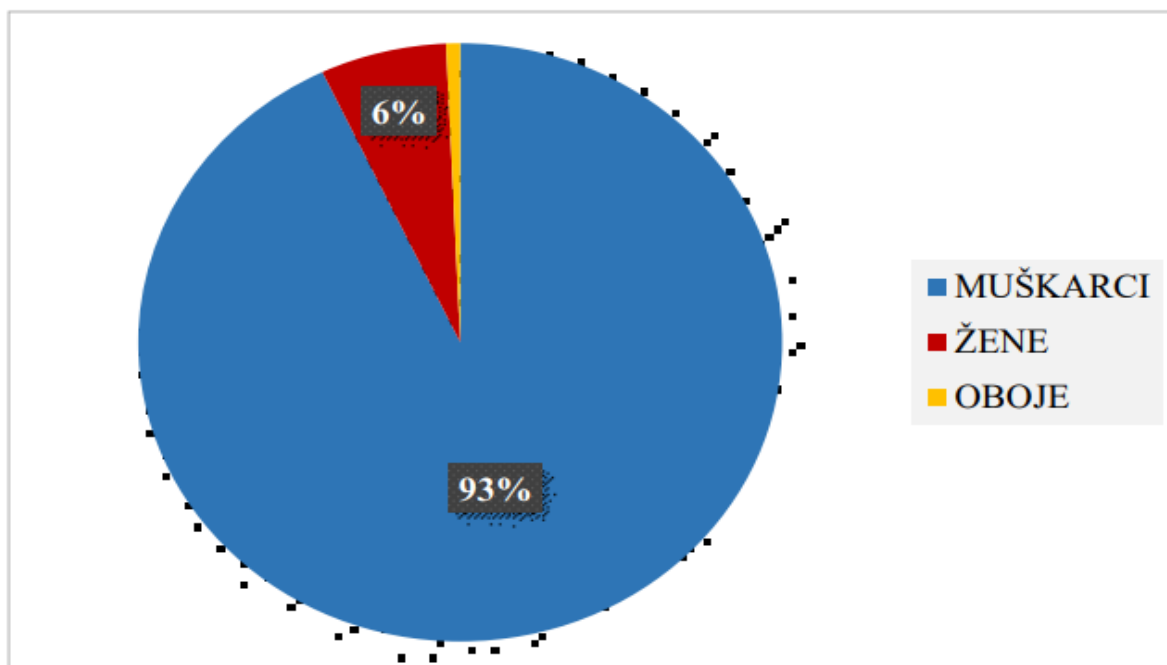
Ovim kratkim prikazom istraživanja utvrdilo se kako muškarci imaju veći aerobni kapacitet i veću sposobnost ponavljajućeg sprinta. Promatralo se sportaše i sportašice i njihov VO_2max i anaerobni prag za kojeg smo rekli da je ponekad i bitniji od samog VO_2maxa . Bitniji je jer nam je cilj što kasnije doći do umora te tako što duže trenirati na velikom intezitetu. Veliku ulogu, kod brže igre, a samim time i većeg inteziteta kod muškaraca, igra i njihova agilnost koju su testirali Sekulić i suradnici (2013.), te dokazali kako su muškarci u navedenim testovima puno bolji. Veća sposobnost ponavljajućeg sprinta kod nogometaša nego trkača na srednje pruge pridodaje se stilu aktivnosti. Prema Blaževiću, L. (2018.) i njegovom promatranju taktike Jurgena Kloppa, vraćanje posjeda što prije nakon izgubljene lopte, nogometaši moraju imati veliku količinu brzine, energije i izdržljivosti. Nogometaši tijekom utakmice imaju fazu odmora, pravocrtnog trčanja, sprinta s promjenom smjera i slično. Zato nam Škaro (2021.) iznosi kako nogometaši imaju, a ovo dokazuje i da moraju, imati veću sposobnost ponavljajućeg sprinta od trkača na srednje puge. To im omogućuje brzu reakciju kontra-presinga ili izuzetno bitnog kontra napada zbog mogućnosti branjenja ili postizanja pogotka. Niz je stavki koje se moraju trenirati kako bi nogometaši i nogometašice mogli održati svoju izdržljivost kroz cijelu utakmicu, ali i svakodnevno trenirati na visokim intezitetima. Sama izdržljivost za sobom vuče i ostale komponente od koncentracije, tehničke ili psihološke pripreme.

3.3. Mediji i marketing

Osim privlačenja djevojčica za igranjem ovog sporta te pozivanja publike na utakmice ženskog nogometa, mediji i društvene mreže igraju bitnu ulogu kod pronalaska sponzora i ulagača. „Glavni problem timova je nezainteresiranost medija i mali broj navijača što sprječava oglašivače i spoznore da primjete nogometašice.“ (Pfister,2015.)

U sljedećem „torta“ prikazu Brenčić A. (2022.) prikazala je koliko je ženski sport zastupljen na naslovnica tiskanog izdanja Sportskih novosti.

Grafikon 1 Prikaz zastupljenosti žena na naslovnica tiskanog medija Sportskih novosti Brenčić A. (2022.)

Brenčić A (2022.) nam je tako navela kako je muški sport najviše prikazan kroz nogometne uspjehe i novosti dok se samo 1/3 odnosi na druge sportove. S druge strane kod ženskog sporta nogometa uopće nema. Najviše se objavljuju sportašice iz tenisa, alpskog skijanja, rukometa i atletike. Prikazivanje žena u medijima je nažalost i dalje daleko od muškog što možemo vidjeti iz ove velike razlike u postotcima.

Muške nogometne ekipe prilikom pobjede čak i u nižim županijskim ligama, zauzmu mjesto u novinama preko cijele stranice. Kod žena, to nije niti blizu, čak i kad osvoje prvenstvo ili ostvare zapažene rezultate u Europi. U novinama se njihovi uspjesi pišu pri dnu stranice, ponekad i bez slike, te tako njihov rezultat većinom ostane nezapažen. „Žene su u medijima

najčešće svedene na određene dijelove tijela ili su prikazane kao ideali ljepote kako bi privukle potrošače na kupnju nekoga proizvoda ili usluge.“ (Bartoluci, Baršić, 2020:115) Na društvenim mrežama i u novinama više se prikazuje njihova seksipilnost, a umanjuje se njihov uspjeh.

Pravi primjer je članak iz (gol.dnevnik.hr, 2022.) gdje je hrvatska reprezentativka Ana Maria Marković predstavljena kao jedna od najljepših hrvatica te isto tako u galeriji prikazana s atraktivnim slikama. I sama je priznala: „Više zaradim na društvenim mrežama nego od nogometa“

Plaćanje TV prava isto tako pokazuje veliku razliku muškog i ženskog nogometa. Dok je muška Premier liga pod godišnjim ugovorom od oko tri milijarde eura u ženskoj konkurenciji na vrhu je francuska liga čiji ugovor iznosi 1,2 milijuna eura. Samim time gledanost ženskog nogometa jako je mala. (Tomić, 2020.)

Dok najviši rang ženskog nogometa raste sve više, na programima se ne emitira niti jedna prvenstvena utakmica. K. Krišto (2022.) navodi kako se ženski nogomet rijetko kad prenosi na televiziji, a i ako se to dogodi onda je to u manjoj kvaliteti, s manje kamera pa sve to izgleda manje zanimljivo. Baš zato, ženski se nogomet smatra puno sporijim od muškoga. Kad bi se marketinški stručnjaci uključivali u ženski nogomet i kad bi se jednako dobro pripremali i za žensku utakmicu, sve bi više ljudi znalo za ženske timove i samim time uvidjeli da i te cure ponekad daju više i zaslužuju više od svojih muških kolega.

RASPRAVA

Prikazivanjem u medijima žene kao izraz seksipila i naglašavanja njihova fizičkog izgleda zanemaruje se njihov uspjeh. Iako je Baršić A.(2022.) prikazala zastupljenost žena na naslovnicama jednako je i sa samim člancima unutar novina. Ako se sportašice i pojave u članku onda je to više potkrepljeno njihovim izazovnim slikama ili podacima iz privatnog života. Njihov se uspjeh iznosi u kratkim crtama. To je veliki problem za razvitak ženskog sporta, a pogotovo ženskog nogometa koji je jedan od najmanje objavljivanih i promoviranih ženskih sportova. S prikazivanjem na televiziji ista je situacija što vidimo iz podataka koje je iznio Tomić (2020.) gdje su Tv prava za žene u Premier ligi Engleske znatno manje plaćena u odnosu na mušku Premier ligu. Prevelike su to razlike koje utječu na popularnost ženskog nogometa. Mediji su prva stavka u današnjem svijetu koja populariziraju bilo koji sport. To je

bitnije kod ženskog sporta, posebice nogometa kojeg nažalost i dalje većina smatra muškim sportom.

U Hrvatskoj se situacija malo poboljšava i čak se lagano počinje više promovirati ženski nogomet pa samim time i više prihvaćati. Stanovništvo je krenulo skroz prirodno primati informaciju da djevojčica ili već žena igra nogomet. Nadam se da će se tako, malo po malo, ženski nogomet dizati što više prema muškom i da će se i na nogometašice gledati kao profesionalne i važne sportašice.

3.4. Financije

Archer i Prange (2019.) nam iznose činjenicu da su unatoč rastućoj popularnosti plaće nogometašica samo djelić onoga što primaju nogometaši. Nije samo u nogometu vidljiva razlika u prihodima već se razlika vidi i u drugim sportovima. Nogomet je sport u kojem se ta razlika možda čak najviše vidi. Plaće profesionalnih i poluprofesionalnih nogometaša broje ogromne novce. Opće poznato da vrh najplaćenijih nogometaša današnjice drže *Kylian Mbappe koji tjedno zarađuje 1.600.000,00 funti, Lionel Messi 960.000,00 funti i Neymar 606.000,00 funti.* (Potts, 2022.)

S druge strane, ženski nogomet je najrazvijeniji u SAD-u, stoga *žensku ekipu predvodi Carli Lloyd s godišnjom plaćom od 518.000,00 dolara, a nakon nje Sam Kerr sa 500.000,00 dolara i Alex Morgan sa 450.000,00 dolara* (Raoff, 2022.)

Ovakvo financijsko stanje pridodaje se i gledanosti. Dok su i na „manjim“ utakmicama muškog nogometa pojedini stadioni puni, ženski nogomet, osim u SAD-u, dođe gledati jako mala brojka. Iako je Europsko prvenstvo 2022. ulilo malo nade u žene (posjećenost stadiona je iznenadila brojkom i nadmašila muški nogomet) i dalje je potrebno puno više promocije i zalaganja u žene.

K. Krišto (2007.) ističe kako se većina cura u Hrvatskoj pasivno bavi nogometom te kako sa strane imaju dodatan posao, fakultet ili školu. Mediji više naglašavaju njihov „drugi“ život nego njihov uspjeh koji su ostvarili. Novac ženama u nogometu nije prvenstvena motivacija za bavljenjem ovim sportom. „Za razliku od dječaka koji su često motivirani „novcem i slavom“, djevojke igraju nogomet iz hobija i ljubavi, jer u ženskom nogometu navedenog

nema što predstavlja jedan od „začaranih krugova“. Igračice često moraju birati između nogometne karijere i privatnog života.“ (Gregurić, 2018)

RASPRAVA

Veliku ulogu u financiranju žena u nogometu igraju TV prava u koja se u muškom nogometu ulaže na veliko, a žene se jedva i jednom godišnje prenosi na televiziji. Ako se ženski nogomet ne prenosi na televiziji i ne oglašava u ostalim medijima onda ne može niti privući publiku, a samim tim niti naći sponzore koji će riskirati ulaganjem u ženski nogomet. Velike razlike prikazivanja žena u medijima smo predstavili u prethodnom poglavlju potkrepljenu kvalitetnim istraživanjem pa je ovom raspravom dovoljno samo reći da su nažalost u ženskom nogometu mediji i financije usko povezane. Ako nema kvalitetnog oglašavanja, neće biti ni potrebnih ljudi koji će se upustiti u daljnji razvitak ovog sporta. Zbog toga žene ne mogu dostići razinu muškaraca i biti plaćene jednako kao i oni (ili bar približno) te samim time živjeti od onog što vole. Iz samih prikaza godišnjih plaća koje su iznijeli Potts i Roff (2022.) vidimo da su to prevelike razlike. Abnormalne cifre kreću se muškim nogometom te kad bi samo djelić njihove financijske moći „poklonili“ ženskom nogometu vjerujem da bi ženski nogomet procvjetao i dospio na tu razinu koja je u današnjem svijetu neophodna za daljni uspjeh kluba ili pojedinca.

3.5. Senzibilitet

Žene su osjetljivija bića, doživljavaju ih se više brižnima i manje asertivnima, dok su muškarci skloniji dominantnijim ponašanjima. (Pećnik, Sindik, 2013.) pa je i to jedan od razloga kada smo se dotakli onoga da se svaki trener ne snađe u ženskom nogometu. Treneri koji se priključe ženskom nogometu moraju znati shvatiti žene. Sve žene različito reagiraju u nekim trenucima. Puno mlađih cura nogometašica teško se nosi s neigranjem, tj. nedobivanjem dovoljno minutaže u utakmicama. Jako im je teško objasniti da su jednako bitne i da će doći njihovo vrijeme.

„Kada se priča o emocijama bitno je razlikovati osjećaje ugone i neugode koju sportaši doživljavaju u specifičnim trenucima svoje sportske karijere. Ukoliko se radi o natjecanju u kojemu je sportaš postigao vrhunski ili zadovoljavajući rezultat taj sportaš će to mjesto, odnosno taj sportski događaj, povezati s osjećajem ugone, dok će sportaš koji nije ostvario

zadovoljavajući rezultat to povezati s osjećajem neugode.“ (Jeger, 2021) Žene će ovakve situacije više pogađati. One će se više sjećati stadiona na kojem su nesretno izgubile ili su postigle pogodak za pobjedu. Samim dolaskom na stadion one podsvjesno razmišljaju o tom prošlom događaju i ponekad se to može odraziti i na njihovu sljedeću utakmicu.

Kod žena veliku ulogu igraju i predmenstrualni i menstrualni dani gdje dolazi do povećanog lučenja hormona i žene su emotivnije. Također, žene u sportu se suočavaju s poremećajima redovnog menstrualnog ciklusa što uvelike utječe i na igru, a time i emocije. (Ponorac, Palija, Popović, 2013.) Sve su one različite i jako je bitno prilagoditi, tj. osjetiti način komunikacije koji odgovara pojedinoj igračici. Dok jedna igračica voli da se njoj pristupi s povišenim tonom, neka druga igračica bi krenula plakati i mislila bi da je trener ne voli. Također, žene osjećaj tuge ili razočaranja najčešće izrazuju plačom dok muškarci rijetko pokazuju suze.

RASPRAVA

Poznavanjem žena kao osjetljivijih bića lakše se može shvatiti i njihova emocionalna stanja tijekom treninga, utakmice ili bilo kakvog natjecanja. Žene se puno brže naljute, rastuže, puste suze i slično pa je to također potrebno trenirati i kontrolirati. Kao u navedenoj stavki Jeger (2021.) (iz literature u tekstu iznad), žene se puno više sjećaju situacija iz prošlosti te ih one puno više i puno duže pogađaju. Eto na primjeru samog mjesta odigravanja utakmica žene će taj teren pamtiti po nesretnoj ozljedi, pogotku za pobjedu u zadnjoj minuti ili bilo kojoj sličnoj situaciji. Ponorac i sur. (2013.) su jednostavno to opisali pojmom individualizacije, gdje postoji za svaku igračicu drugačiji način pristupa i komunikacije. To je ono čime se također trener i tim ljudi oko njega trebaju baviti, odnosno primjetiti i pokušati smanjiti takve izljeve emocija. Emocionalno stanje kod žena uvelike može utjecati na sportsku izvedbu te je jako bitno da se nađe neka „zlatna sredina“ koja se nalazi između prevelike tuge, straha i prevelikog uzbuđenja. Također, emocije su jače tijekom i pred menstrualni ciklus što također uvelike utječe na samu izvedbu ili reakciju na različite scene na treningu ili utakmici.

4. PREDRASUDE O HOMOSEKSUALNOSTI

Kao što je već navedeno, kako se i dalje sportovi dijele na muške i ženske, sportaši i sportašice koji se bave tim sportovima susreću se s raznim komentarima. Jedni od možda najneugodnijih komentara su oni o seksualnoj orijentaciji. Takvi komentari neugodni su bili oni istiniti ili ne pa se s takvim komentarima susreću na primjer baletani ili nogometašice.

Jako se puno stereotipa veže za nogometašice. S obzirom da igraju „muški sport“ one su etiketirane jer im ljudi pripisuju homoseksualnost. Iako se dovoljan broj lezbijki može potpisati u ženskim nogometnim klubovima ipak postoji i cura koje nisu te orijentacije. Nogomet ne treba promatrati kao sredstvo kojim žene izražavaju svoju seksualnost. Žene igraju nogomet zbog bezbroj razloga pa se zbog toga pogrešno etiketira neke nogometašice, samo zato što igraju taj sport. (Hawkins, 2021) Puno cura koje nisu homoseksualne orijentacije mogu biti pod pritiskom što se tiče same okoline. Dovode se u neugodnu situaciju zbog prikrivenih mišljenja poznanika koji nikada nisu otvoreno pričali o tome.

Iako u jako neugodnoj situaciji kod nekih nogometašica ipak postoje one koje i pripadaju homoseksualnoj orijentaciji. Nezgodno je uopće nazivati to predrasudama jer se može čak reći, iako bez kvalitetne literature, da u ženskom nogometu ipak postoji velik broj lezbijki.

Upravo se to vidi kroz istraživanje Mennesson i Clement (2003.) koji su proveli ankete na 18 nogometašica koje su pokazale da je samo jedna u braku s muškarcem i ima dijete, dvije su bile u dužoj vezi s muškarcem, a ostatak su homoseksualne orijentacije. Kroz anketu su se postavljala brojna pitanja u kojima su nogometašice iznijele neke priče iz svoje karijere vezane za njihovu orijentaciju. Jedna zanimljiva stvar koju Mennesson i Clement (2003.) zaključuju je da je u ženskom nogometu, jednako kao i u svim ženskim timskim sportovima, homoseksualnost kao i konzumiranje marihuane, uvijek se moraš skrivati i pravdati. Iznose se i činjenice kako je muškim trenerima jako teško stvoriti autoritet u takvim situacijama. Neki su klubovi čak zahtjevali, odnosno pokušali promijeniti stavove nogometašica te se dogodilo upravo to da se narušila skladnost tima i puno se nogometašica odlučilo za napuštanje tog kluba.

RASPRAVA

Raznim proučavanjem i promatranjem žena u nogometu može se postaviti i pitanje jesu li predrasude o homoseksualnosti stvarno predrasude. U jednu ruku i nisu jer postoji jako

velik postotak nogometašica homoseksualne orijentacije što smo prikazali Mennesson i Clement (2003.) anketama. Iako se istraživanjem utvrdilo da se kod protivljenja i pokušaja suzbijanja orijentacija nogometašica narušilo njihovo zajedništvo i kvaliteta igre, mislim da to nije jedini razlog. Na njihovu kvalitetu igre uvelike može utjecati nesklad trenera s ekipom te sam stav trenera koji se inati igračicama pa na takav način ne može voditi ekipu. Privatni život se ne bi trebao previše miješati u sportski život, ali potrebno je reagirati ako on remeti ekipu i igru. U drugu ruku treba se imati poštovanja prema onima koji to nisu jer ih se može dovesti u neugodnu situaciju. Svim ženama, pa i iz samog iskustva autorice, koje su pogrešno etiketirane jako se teško suočiti s podrugljivim komentarima, pogotovo zato što nisu svima u mogućnosti objasniti i reći kako one ne pripadaju homoseksualnoj populaciji. Dovoljno im je samo da one osjete neugodne poglede ili da samo pretpostave da ih neko gleda kao lezbijke i odmah se stvara nelagoda, pada im samopouzdanje te u jednu ruku mrze same sebe.

5. ZAKLJUČAK

Razmatranjem brojnih istraživanja utvrdila se bitna razlika u nekim značajkama između muškog i ženskog nogometa. Ono što je prvo uočljivo je znatno manji broj žena uključenih u nogomet, nego li je to slučaj s muškarcima u nogometu, što dovodi do problema nemogućnosti selekcije. Upravo manja uključenost žena u nogomet dovodi do prve razlike između muškaraca i žena u tom sportu. U ženskom nogometu, temeljem morfoloških karakteristika ne postoje razlike prema pozicijama u igri, dok su u muškom nogometu različite pozicije u igri, uvjetuju specifična morfološka obilježja, te se jasno može diferencirati igrače prema ulogama u igri . Osvrnemo li se na funkcionalne sposobnosti te poznavajući tempo igre u ženskom i muškom nogometu, zaključujemo da je muškarcima izuzetno važna anaerobna izdržljivost, nego kod žena zbog različitog tempa igre, gdje je mogućnost izvođenja ponavljajućeg sprinta sposobnost koja se dominantno manifestira kroz muški nogomet. Nadalje, sportski uspjeh nogometašica se manje vrednuje nego li njihov fizički izgled, gdje lijepe nogometašice dobivaju više pažnje od strane javnosti i medija, nego li one uspješne. Jednako kao i manjak zastupljenosti u medijima iznimno bitna stavka promocije ženskog nogometa su i financije koje se ulažu u ovaj sport. Svakodnevnim čitanjem portala i novinskih članaka uočavamo kako nogometaši dobivaju abnormalne cifre dok su žene i do sto puta u lošijoj situaciji, gdje je nogomet kod poluprofesionalnih nogometašica i dalje hobi. Ovaj sport ponekad može biti ugodniji za gledanje jer žene svaku pobjedu ili poraz doživljavaju na jako emotivan način što njima kao sportašicama ponekad može donijeti i lošije rezultate. Uvidom u ove zaključke jako je bitno dodati da je kod nogometa, ali i ostalih sportova koji se ne zalažu puno za žensku populaciju, potrebno nametnuti neki novi oblik promocije, tj. poboljšati dosadašnji oblik promocije, ako ga uopće ima, kako bi se javnost upoznala s ovim „manje bitnim“ sportom.

6. LITERATURA

1. Andreoli, G. S. Dance and Gender Relations: A Reflection on the Interaction between Male and Female Students in Dance Classes. *Journal of Education & Social Policy*, 6(1)
2. Archer, A., & Prange, M. (2019). 'Equal play, equal pay': moral grounds for equal pay in football. *Journal of the Philosophy of Sport*, 46(3), 416-436.
3. Babogredac, J. (2015), Antropološka obilježja nogometaša i nogometašica. Diplomski rad. Studij za stjecanje visoke stručne spreme i stručnog naziva: magistar kineziologije Kineziološkog fakulteta Sveučilišta u Zagrebu.
4. Bartoluci, S., i Baršić, M. (2020), 'Još si i lijepa i igraš nogomet?': rodna (ne)ravnopravnost i nogomet/futsal', *Studia ethnologica Croatica*, 32(1), str. 97-126.
5. Bell, W., & Rhodes, G. (1975). The morphological characteristics of the association football player. *British journal of sports medicine*, 9(4), 196.
6. Blažević, L. (2021). *Profili nogometnih trenera u sadašnjem nogometu* (Doctoral dissertation, University of Split. Faculty of Kinesiology).
7. Brady, M., & Khan, A. B. (2002). Letting Girls Play: The Mathare Youth Sports Association's Football Program for Girls.
8. Brenčić, A. (2022). *Zastupljenost ženskog sporta u hrvatskim medijima* (Doctoral dissertation, University of Zagreb. The Faculty of Political Science).
9. Crnković, M.; Tančik, I. (2019), Spolne razlike u sportu. U: Šklempe Kokić, I.; Janković, S. (ur.), *Zbornik radova. 5. međunarodni znanstveno-stručni skup 'Fizioterapija u sportu, rekreaciji i wellnessu*, 93-102.
10. Gabrilo. G. (2012.), *Doktorska disertacija, INCIDENCIJA, FAKTORI RIZIKA I PROTEKTIVNI FAKTORI OZLJEĐIVANJA KOD NOGOMETNIH SUDACA*

11. Gol.hr, Jedna od najljepših Hrvatica otkrila da zarađuje više od društvenih mreža nego od svojeg posla, (17.2.2022.)
12. Gregurić, M. (2018). *Spol i rod* (Doctoral dissertation, University of Zagreb. Faculty of Kinesiology. Department of Kinesiological Anthropology and Methodology. Chair of Kinesiological Psychology, Sociology and Methodology).
13. Gusic, M., Popovic, S., Molnar, S., Masanovic, B., & Radakovic, M. (2017). Sport-specific morphology profile: Differences in anthropometric characteristics among elite soccer and handball players. *Sport Mont*, 15(1), 3-6.
14. Hanson, V. (2012), The Inequality of Sport: Women & Men, The Review A Journal of Undergraduate Student Research, 13(5), str. 15-22. Web.
15. Hawkins, N. (2021), THE PREVALENCE OF GAY WOMEN IN FOOTBALL. U: Hawkins, N. (ur.), Future sport: What I learnt in sport also works in business – communication, trust, discipline and dedication, 66-68. UK: UCFB, GIS.
16. Helgerud, J. i sur. (2001.), Aerobic endurance training improves soccer performance, *Med Sci Sports Exerc.*, 33(11), str. 1925-1931.
17. HNS-ov Pravilnik o izmjeni Pravilnika o statusu igrača i registracijama (2022.)
18. Ishola. A., Top 10 European clubs with the highest wage bill 2022., (9. svibnja 2022.)
19. Jajčević, Z. (2010.), Sudjelovanje žena na OI. *Povijest športa i tjelovježbe*, 232-233
20. Jakubowska, H., & Byczkowska-Owczarek, D. (2018). Girls in football, boys in dance. Stereotypization processes in socialization of young sportsmen and sportswomen. *Qualitative Sociology Review*, 14(2), 12-28.
21. Jeger, D. (2021). *Odnos emocija, motivacije i uspješnosti u sportu* (Doctoral dissertation, Josip Juraj Strossmayer University of Osijek. Faculty of Kinesiology Osijek).
22. Katarinčić, I. (2013). Rod u predodžbama: stereotipizacija u klasičnom baletu. *Studia ethnologica Croatica*, (25).
23. Knight, C. J., Berrow, S. R., & Harwood, C. G. (2017). Parenting in sport. *Current Opinion in Psychology*, 16, 93-97.

24. Kolić, L., Šentija, D. i Babić, V. (2012.), USPOREDBA POKAZATELJA AEROBNOG ENERGETSKOG KAPACITETA DOBIVENIH RAZLIČITIM PROTOKOLIMA OPTEREĆENJA U TRKAČICA, Hrvat. Športskomed. Vjesn., 27, str. 17-23.
25. Kraljić, L. (2014). *Razvoj ženskog nogometa* (Doctoral dissertation, Polytechnic of Međimurje in Čakovec. Management of tourism and sport).
26. Krišto, K. (2022). *Diskurs izvještavanja o hrvatskom ženskom nogometu* (Diplomski rad).
27. Leach, S., & Szymanski, S. (2015). Making money out of football. *Scottish Journal of Political Economy*, 62(1), 25-50.
28. Leong, N. (2018), Against Women's Sports, *Washington University Law Review*, 95 (5), str. 1251-1292. University of Denver Sturm College of Law.
29. McCaskie, C i sur. (2022.), Characterising lower-body musculoskeletal morphology and whole-body composition of elite female and male Australian Football players, *BMC Sport science, Medicine and Rehabilitation*, 14(1), str. 168.
30. McSweeney. M., *Women's History Spotlight: Hélène de Pourtalès*, (4. travanj, 2022.)
31. Mennesson, C., & Clément, J. P. (2003). Homosociability and homosexuality: The case of soccer played by women. *International Review for the Sociology of Sport*, 38(3), 311-330.
32. Mohr, M. i laia, F. M. (2014), PHYSIOLOGICAL BASIS OF FATIGUE RESISTANCE TRAINING IN COMPETITIVE FOOTBALL, *Sports Science Exchange*, 27 (126), str. 1-9.
33. Murray, B., & Murray, W. J. (1998). *The world's game: a history of soccer* (Vol. 14). University of Illinois Press.
34. Orejan, J.(1956), *Football/soccer:History an Tactics*, Jefferson:McFarland & Company, Inc.,Publishers.
35. Pećnik, L., & Sindik, J. (2013). Neki aspekti psihološke antropologije žene. *Zbornik radova Međimurskog veleučilišta u Čakovcu*, 4(2), 99-105.
36. Pfister, G. (2015), Assessing the sociology of sport: On women and football, *International Review for the Sociology of Sport*, 50(4-5), str. 563-569.
37. Pfister, G., & Pope, S. (Eds.). (2018). *Female Football Players and Fans: Intruding into a man's world*. Springer.

38. Ponorac, N., Palija, S., & Popović, M. (2013). Women and sport. *SportLogia*, 9(1).
39. Potts. M., *Highest-paid football players in the world 2022: Who earns the most?*, (24.8.2022),
40. Rađa, A. (2016). *Analiza nekih dimenzija antropološkog statusa mladih nogometaša u odnosu prema biološkoj i kronološkoj dobi, igračkim linijama i situacijskoj uspješnosti* (Doctoral dissertation, University of Split. Faculty of Kinesiology).
41. Raof. U., *Top 10 Highest Women Soccer Player Salary*, (21.7.2022.),
42. Ryan Dunn, C., Dorsch, T. E., King, M. Q., & Rothlisberger, K. J. (2016). The impact of family financial investment on perceived parent pressure and child enjoyment and commitment in organized youth sport. *Family Relations*, 65(2), 287-299.
43. Sekulic, D., Spasic, M., Mirkov, D., Cavar, M., & Sattler, T. (2013). Gender-specific influences of balance, speed, and power on agility performance. *The Journal of Strength & Conditioning Research*, 27(3), 802-811.
44. Sporiš, G., Čanaki, M. i Barišić, V. (2007.), MORPHOLOGICAL DIFFERENCES OF ELITE CROATIAN FEMALE SOCCER PLAYERS ACCORDING TO TEAM POSITION, Hrvat. Športskomed. Vjesn., 22, str. 91-96.
45. Škaro, A. (2021), Značajnost anaerobnih kapaciteta kod nogometaša. Završni rad. Kineziološki fakultet Sveučilišta u Splitu.
46. Tomić. I., Borba za jednakost, *Ženski nogomet*, (22.5.2020.),
47. Trolan, E. J. (2013), The Impact of the Media on Gender Inequality within Sport, *Procedia - Social and Behavioral Sciences*, 91 (2013), str. 215-227. Elsevier. Preuzeto s: The Impact of the Media on Gender Inequality within Sport | Elsevier Enhanced Reader [30.8.2022.]
48. Wilson. J., The future styles and tactics in soccer, 9.lipnja 2022., *How soccer has changes (Revolution or evolution)*,